COLUMN 90 - NATUURBEGRAVEN

We moeten het toch weer over natuurbegraven hebben. Daar had ik het al over in twee eerdere columns. Ik geef toe dat ik het snap als mensen daar eeuwigdurend willen blijven liggen. Het zijn prachtige gebieden, ook om te wandelen, hoewel je daar zelf -eenmaal begraven- natuurlijk helemaal niks meer aan hebt.
Ik/wij hebben er iets op tegen, vooral tegen de gebruikte argumenten. Eerder schreef ik: *Is er werkelijk opeens zo'n grote vraag of is hier sprake van een aanbod om de vraag te creëren? In tijden van schaarste is het leuk om geld te genereren met een creatief plan. Maar in geval van natuurbegraafplaatsen gaat dat wel ten koste van diverse andere zaken. En een hype kent vaak genoeg vele spijtoptanten.*
Een krantenkop indertijd luidde: *Teruggeven aan de natuur.*

Ik vroeg me in mijn eerste column (nr. 44 van 4 april 2014) hierover al uitgebreid af wat dit betekent voor de funeraire cultuur en de reguliere begraafplaatsen. En ook wat dit betekent voor nabestaanden die nauwelijks nog een plek hebben om hun rouw en herinneringen te uiten. Citaat: *Of is onze funeraire toekomst echt 'voor eeuwig zand (gras, bos)' erover en herdenken doen we dan alleen nog virtueel? Gaan we heus terug naar anoniem begraven? Wie wil dat echt? Hoe vind je het om te wandelen in de natuur en niet te weten of je over graven loopt, of bovenop een kist of een urn staat? Zwijnen zullen zo diep niet wroeten, maar vossen ook niet? Hoe diep is hun hol…? Hoewel … niet klagen … dàt is pas ècht terug naar de natuur.*
Dit en meer is natuurlijk uitgebreid op onze website nog na te lezen.

Hebben de natuurgebieden dan wèl eeuwigheidswaarde of zitten we over een X-aantal jaren te kijken met gebieden waar her en der lichamen verstrooid liggen begraven? Wat moeten we daar dan mee doen als de bestemming toch moet wijzigen? Dat laatste is echt niet ondenkbaar in Nederland. Wegenaanleg, projectontwikkelaars, militair terrein ...

Wilt u op een gewone begraafplaats ook 'eeuwigdurende rust'? Dat kan. Gewoon elke tien of twintig jaar de grafrechten verlengen in plaats van een groot bedrag ineens neerleggen.
Wilt u op een gewone begraafplaats natuur? Dat kan, die is er meestal al.

In mijn 2e column hierover (nr. 45 van 9 juli 2014): *Als we zorgen voor natuur op begraafplaatsen (en dat is er gelukkig al veel, maar niet genoeg!), dan hebben we groene begraafplekken die met recht onsterfelijk mooi genoemd mogen worden. Dan hebben we met één klap de overduidelijke meerwaarde van begraafplaatsen te pakken. En daar hebben we helemaal geen natuurbegraafplaatsen voor nodig.*
Wat is dat nou 'opgaan in de natuur' waar men zo graag mee schermt. Wat denkt u dat er met u gebeurt als u begraven wordt op een gewone begraafplaats? Inderdaad, u gaat gewoon op in de natuur. Uw lichaam vergaat op volkomen natuurlijke wijze via een biologisch proces (geen wormen en maden) tot stof. Precies hetzelfde als op een natuurbegraafplaats gebeurt. Daar vindt echt niks anders met uw lichaam plaats.

Kijk eens naar die krantenartikelen over natuurbegraafplaatsen. Er staat gewoon dat de opbrengst wordt gebruikt voor onderhoud van het landgoed en het landhuis. Je noemt het 'natuurbegraafplaats' en je ziet er niks meer van, geen last meer van het graf voor het verdiende geld, geen omkijken meer naar. Klaar. Geld voor het landgoed. Het bos onderhouden, dat wel, maar dat moest je toch al.
Maar dan.

Ik kreeg van Annie van 't Zand (dank Annie) een artikel toegestuurd van Evert Jan Geerdes, architect-planoloog, met als titel: 'Het ecologische risico van natuurbegraven wordt onderschat'.
Ik kan die man wel zoenen, ook al ken ik hem niet.

Hij schrijft o.a.: (…) ***Achter deze ogenschijnlijk groene plannen gaan financiële belangen en mogelijk serieuze gevolgen voor mens en natuur schuil. Een begraafplaats in dit gebied betekent eeuwigdurende grafrust. Dat klinkt respectvol, maar het houdt ook in dat de grond nooit meer kan terugkeren naar een oorspronkelijke staat.***
Eeuwigdurend is, zeker voor een natuurgebied, een zwaar begrip. Waar nu vogels broeden en reeën schuilen, ontstaat een permanent ingericht begraafgebied dicht bij de bewoonde wereld. Is dat werkelijk natuurontwikkeling, of gaat het om een vorm van natuurverlies die wordt gepresenteerd als serene rustplaats?"
En hij gaat verder in zijn artikel***: (…) Dat model paste goed in een tijd waarin ruimte nog minder onder druk stond. Maar de recente trend om natuurbegraven toe te staan in of nabij bewoonde gebieden roept vragen op, zeker nu de nieuwe Omgevingswet sinds 2024, versterkt door Europese milieuregels, strenger kijkt naar lucht-, water- en bodemkwaliteit.***
Het ecologische risico wordt daardoor in plannen voor natuurbegraven onderschat. Nieuwe begraafplaatsen moeten worden uitgerust met voorzieningen die bodem- en grondwaterverontreiniging voorkomen. Begraven brengt stoffen in de bodem, zoals ontbindingsproducten, medicijnresten en metalen implantaten. Zonder maatregelen kan dit uitspoelen naar kwetsbare natuur-of drinkwaterlagen.

Voorafgaand moet er bodem- en grondwateronderzoek plaatsvinden, begraven moet minimaal 1 meter boven de hoogste grondwaterstand. Verder zijn vereisten: Drainage en goede waterhuishouding, geen aanleg in kwetsbare natuur- of drinkwatergebieden en regels voor biologisch afbreekbare grafmaterialen en omgang met implantaten.
(Bron: Beleidsnota Milieuvoorzieningen bij nieuwe begraafplaatsen, Kluwer juridische uitgaven)

Lees verder zijn zeer interessante artikel (De Stentor 10.12.2025), waarbij hij overigens wel de aantekening plaatst dat de kernvraag niet is of natuurbegraven op zichzelf waardevol kan zijn, maar of het past op een specifieke locatie. En het past dus zeker niet op elke locatie. Bovenstaand maakt al duidelijk dat èlke begraafplaats, dus ook natuurbegraafplaatsen moet voldoen aan die Omgevingswet sinds 2024.
Tenslotte vergiftig je met je lichaam de natuur. Strooi dit niet overal rond maar beperk het tot de reguliere begraafplaatsen, zou ik zeggen.

Ik had het niet bedacht, maar er ontstaat nu een nieuw fenomeen op reguliere begraafplaatsen. Eigenlijk behoeft het geen verbazing te wekken, want deze begraafplaatsen moeten ook aan de kost komen. En als velen hun geld naar natuurbegraafplaatsen brengen dan zie je dat met lede ogen aan.
Daarom bieden steeds meer ‘gewone’ begraafplaatsen aan dat je bij hen ‘natuurlijk kunt begraven’. Niet bedoeld als “vanzelfsprekend”, maar op een natuurlijk stukje grond. Niet aangeharkt, geen grafteken anders dan ook een houten schijf, natuurlijk vormgegeven? Misschien een beetje de natuur zijn gang laten gaan? Ik heb nog niet helder voor ogen hoe het er uit moet gaan zien. Iemand anders wel?
Wat is natuurlijk begraven? Weideachtige omgeving? Bosachtige omgeving? Op welk formaat, hoe groot, hoe klein? Zo groot zijn bestaande begraafplaatsen nou ook weer niet dat er een bos nagebootst kan worden. Wel paden? Geen paden? Eventueel alleen een aanduiding met GPS? Wat maakt het precies ‘natuurlijk’?

In Eindhoven had Begraafplaats St. Trudo die intentie met een heel leuk stukje grond op de eigen begraafplaats, maar ‘natuurlijk’ had er iemand weer bezwaar tegen. Veel initiatieven leggen het loodje omdat er altijd wel iemand ergens tégen is, terecht of niet terecht. Op Begraafplaats St. Antonius in de Doelenstraat was er blijkbaar geen ‘tégen’ en kun je het (kleine) stukje natuur-in-wording al zien. Aangelegde paadjes, vakken.
De noodzaak snap ik wel, begraafplaatsen zijn eerder noodlijdend dan rijk en hoe noodlijdender hoe groter de nijpende noodzaak om financiële oplossingen te vinden. Ga er maar aan staan. De overheid is ook zo scheutig niet meer. De boodschap is toch vaker dan voorheen: “Zie maar dat jij ons probleem oplost”. Ik wens de beheerders toe dat dit lukt en hun ongetwijfeld vaak slapeloze nachten mogen leiden tot zorgeloze welverdiende slaap. Ik zou er ook wakker van liggen.

foto’s: 1. Natuurbegraafplaats De Utrecht - Esbeek; 2. Natuurbegraafplaats Hoeve Ruth - Vlierden; 3. St. Antonius Begraafplaats - Eindhoven

© Jeannette Goudsmit 2026